

ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՌՆԵՒԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԶՄԻՌՆԵՒԱ ՇԱՐԱԹ 12 ՕԳՈՍՏՈՍԻ 1861

ԹԻՒ 655

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԶՄԻՌՆԵՒԱ, 12 ՕԳՈՍՏՈՍԻ

Մենք ինքնուրույն ազգային երեսփոխանաց խորհրդանոցը ամսոյ 6ին՝ ըստ նոր տուժարի, գոցուեցաւ։ Այս առթիւ, ըստ սովորութեան, գահախօսութիւն մը եղաւ։ որով վեհափառ թագուհին կրճանուցանէ թէ օտար տէրութեանց հետ ունեցած յարաբերութիւնները խողաղաւթէր և բարեկամական են միշտ։ հետեւեալ կը յուսայ թէ իւրաքանչիւր խողաղութիւնը հաստատուն պիտի մնայ առայժմ։

Իտալիոյ գէպքերը՝ այս տէրութեան միառնութիւնը հաստատեցին։ և թէպէտ թագուհին զինուորորութեամբ միջամտի չեղաւ, բայց կը ցանկայ որ գործերը կարգադրուին ի մեծ օգուտ այս նոր թագաւորութեան։

Նորին վեհափառութիւնը կը ցաւի Վերիկայի մէջ պատահած արեւնահեղ խռովութեան վրայ։ սակայն ինքը չէզոք պիտի մնայ այս գոյազգ կռուոյն մէջ։

Թագուհին կը յուսայ թէ յետ այսորիկ անկորութիւնը պիտի չշփոթուի Մոսկուայի մէջ։

Վաղըիցեւոց կայսրը Վիեննայի վերադառնալով հասաւ Վիեննայի փարիզ, ուր սիրալիւ յարգանքով ընդունեցաւ Շուէտի թագաւորը, որ ընկերութեամբ իւր եղբորը Օսթրիոյ իշխանին, եկած էր յիշեալ մայրաքաղաքը։ Շքեղ տօնախմբութիւններ և զինուորական մեծ կրթութիւն մի եղաւ Շանտը Մարս ըստեւած գաղտը ի պատիւ յիշեալ օգոստոսիայի այցելուաց։

Կը հաւատեն միշտ թէ իրենց թագաւորը ևս Շարնի զօրաց բանակը պիտի երթայ Նաբոլէոն իւրորդին հետ տեսութիւն ընելու։ բայց այս թագաւորական այցելութեան օրը տակաւին որոշուած չէ։ Այսու ամենայնիւ Քալիօ ըրաքիրը կը թէ օգոստոսի վերջի օրերէն յառաջ չկրնար տեղի ունենալ այս այցելութիւնը։ Հռոմի պատերազմի պաշտօնէին և յիշեալ քաղաքը գտնուած գաղափարի զօրաց ընդհանուր

հրամանատար մօտիւ տը կոյն զօրապետին մէջ պատահած ծանր բանավեճութիւնը պատճառ տուաւ Վաղըիցի ազատամէր օրագրութեանը՝ որ խիստ յանգիմանութիւններ հրատարակեն ընդդէմ պապական կառավարութեան և մանաւանդ պատերազմի տեսուչ մօնսէնէօր Վէրօտին դէմ։ Կրտսի թէ Վաղըիցի կառավարութիւնը կը պահանջէ որ յիշեալ երեւելի եկեղեցականը իւր պաշտօնէն զրկուի։ Ուրիշները կը հաստատեն թէ այս գոյազգ եղբորութիւնը, որ Վաղըիցի կառավարութեան և մանաւանդ Նաբոլէոնի կայսեր պատուոյն դպաւ, պատճառ պիտի ըլլայ որ Վաղըիցի զօրքը Հռոմէն շուտով մեկնին։ որոց անմիջապէս պիտի յաջորդեն իտալացի զինուորներ։

Այսպիսի որոշման մը ձայնը թէպէտ քանի մը օրէ ի վեր շատ տարածուած է, թէպէտ անգղիացի օրագրութիւններն անգամ և մանաւանդ Վալթը և Մոնիէլի Հիլթը կը հրատարակեն միեւնոյն լուրը, այսու ամենայնիւ կերելի թէ այս յայտարարութիւնները առաւելապէս անգղիացի և գաղղիացի բազմութիւն ազատամիտաց որովց փափաքը կը շնորհակէն քան թէ անմիջական ճշմարտութիւն մի։

Վերջապէս խողաղաւթէր կենցաղագէտ շատ անձինք կը կարծեն թէ այս ցաւալի վեճը պիտի վերջանայ մօնսէնէօր Վէրօտին իւր բարձր պաշտօնէն հրաժարմամբ։ որուն համար կըսեն թէ յեղափոխութեան և ազգային յառաջդիմութեանց թշնամի, խիստ ու անողորմելի եկեղեցական մըն է։ հետեւեալ վերջին աստիճան հակառակ Վաղըիցի կառավարութեան։

Իտալիոյ թագաւորութեան գործերը օր ըստ օրէ յառաջ երթալու և բարեկարգութիւնները հաստատուելու վրայ են կառավարութեան խոհեմ ընթացքովը։ որուն սանձը, ինչպէս յայտնի է, իջեցուցիւ սեպուհին ձեռքը կը գտնուի Վալթը կոմսին մահուանէ ի վեր։

Չիալոսիի զօրապետին զգուշաւոր և գործունէ այ միջոցներովը Նաբոլիի նահանգները բոլորովին մաքրուելու վրայ են առաջակաց գնդէն

բէն, զորս Պուրպուրեան կուսակցութիւնները դրամով և ամեն 'Կոպիւ կը հողային, որպէսզի ծանր խռովութիւն եր հանեն և դրոշմէն ժողովուրդը ընդդէմ կառավարութեան։

Յիշեալ կուսակցութեան կողմէն հաստատեալ զլիսաւոր անձանց՝ ժողով մը մօտերս երեւան ելաւ Նաբոլիի մէջ, որուն նախագահ էր մօնսէնէօր Չիենաթէմբօ եպիսկոպոսը։ Այս ժողովոյն թղթակցութիւնը, դաւակցաց յուլցակը և մեծ գումար, ստակ՝ ձեռք ձգեցին նմանապէս յիշեալ ժողովոյն նախագահը և 5 անգամներ բանտարկեցին։

Իտալիոյ փոխառութիւնը հայրենասիրական մեծ յաջողութեամբ մը պատկուեցաւ։ կառավարութիւնը միայն 500 միլիոն ֆրանք փոխանդրած էր։ բայց ստորագրութիւնները հազար միլիոն ֆրանքի կը բերէին։ Փոխառութեան այս յաջող փախձանին համար եկամտից տեսուչը կոմսի պատուանուն ընկալաւ։

Աւստրիոյ մէջ նորահաստատ սահմանադրութիւնը մեծամեծ դժուարութեանց կը հանդիպէր։ զորս կայսերական հզօր իշխանութիւնը՝ որպիսի որ կարելի է կը իւրացնէ, առանց թոյլ տալու որ սահմանադրութիւնը անիշխանութեան ալիւփոխուի։ Յայտնի է որ այս դժուարութիւնները զանազան ազգայնութեանց կողմէն կը ծագին։ որոց մէջ երեւելի է Հունգարացի ազգը։ Հունգարիան այնպիսի պահանջներ կընէ, զոր Աւստրիոյ կայսրը պիտի չընայ երբէք ընդունիլ առանց իւր միացեալ տէրութիւնը բաժանման և կործանման վտանգի մէջ գնելու։

Միւլաւայ նախընթաց թուով ծանուցինք թէ վսեմափայլ սըր Հանրի Պիլլըքը՝ օգոստոսի ամսին Սուլթանին դահաւալութիւնը շնորհաւորելու համար Նորին կայսերական վեհափառութեանը ներկայանալով երկար ու պատուական առնեալ խօսութիւն մը ըրած էր։ Վհաւասիկ այս առեւնախօսութեան թարգմանութիւնը, զոր Անգղիոյ գեսպանատան թարգման մեծարգոյ միստը ինգլիսին տաճիկէն լեզուաւ կարգաց։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԲՈՂՈՔ ԵՐԿԵՐՈՐԻ

ԱՌԱՋԱՅԻՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎՆ

ԶՈՐ ԽՈՒՍԱՐՀԱՐԱՐ ՄԱՍՈՒՑԱՆԵ

ԱՍԻՐՈՂԳ

ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՆ ՍՈՒՐԲ ԵՐՈՒՍԱԼԵՄԻ

ԽՆԴԻՐ ԵՐԿԵՐՈՐԻ

Մեղադրութեան վրայ քանի ճշմարտութիւն, անոնց բացատրութիւնը, և իրեն քանի մը խրատ։

(Շարունակութիւն 11)

Ատեղութիւնը մարդկան դատողութեան ուղղութիւնը կը ծնէ, և թէ իրաւ թէ սուտ խօսք մը ըսածին պէս խելոյն չարաչար դատողութեամբ, հակառակ սխալ կարծիքներով խռովութիւն, թշնամանք կը յարուցանէ։ Կան ոմանք որ իրենց տղիտութեամբ ուղիղ դատողութեան կը խախտին, որոնք թերեւս ներողութեան արժանի են։ բայց շատերը կան՝ որոնք իրենց ատեղութեամբ չարաչար կը գատեն ուրիշները ու իրենց անձին սոսկալի դատաստան կը պատրաստեն։ որոնք թէր իրենց կարծիքը դէպ ի բաւին ուղղէին, կրնային եղած գործոյն էութիւնը ուղղութեամբ կշռել կամ գործողին փոքր իմանալ,

(1) Տես լրագրոյ 635 և 634 թիւերը։

և չէին յանդգներ զուր տեղը սխալ դատողութիւն ընել։ այնչափ դժուարութեան, խռովութեան, ու երկպառակութեան ալ առիթ չէին ըլլար։ երանի՜ թէ Մեղադրութեան և ճանշար իր սխալ դատողութիւնները և թիւր կարծիքը որով իսպառ պիտի հալածէին բոլոր խռովութիւնները, և պիտի թագաւորէր սէր, խղաղութիւն, միութիւն և բարութիւն։

Արդ՝ Սրբազանին մահուանէն վերջը մենք զբաղմանց մէջ էինք բայց ոչ շփոթութեան, (ինչպէս կը կարծէ Մեղադրութեան)։ քանզի Հանդիպելոյն մահուանը վերաբերեալ պարտաւորութիւնն իսկ կատարելէն վերջը, անոր վրայ շփոթելու բան մը չունէինք։ այլ՝ մեկը մեկ քաջալիւր լով միութեամբ ժողովեցանք և ամէնէն յառաջ խորհուրդ ըրինք որ Պատրիարքի ընտրութեանէն յառաջ, հիմնական բարեկարգ կանոնադրութիւնը վերահաստատենք, որ եկող Պատրիարքը միապետական իշխանութիւնը չընէ։ Այս բանը յաջողութեամբ կատարեցինք, բայց՝ խեղճ Մեղադրութեան այս բանին շատ կը զարմանայ թէ, (ինչպէս սուրբ Նիքոլայի մօտ միաբանութիւնը որ բնականապէս շփոթութեանց մէջ ըլլալով, կը ցերեկ է շարժուան մը մէջ կանոն սահմանել, տպել և յունկալով մէկին ալ խրկել)։ բայց կըսենք որ Վեթէ հաւատարմութեամբ տեսնելով։ Այս արդարեւ թող չիղարմանայ և այլոց փոքր չի շփոթէ։ այլ թող հաւատայ որ, այս (ըստ իւր կարծեաց զրեւ չիղարմող) միաբանութիւնը

աշխատեցաւ առանց ուրիշ բանի նայելու, և կանոնադրութիւն հաստատեց, տպել և խրկեց, ու անխոնջ կը ճգնէ անոր դործադրութիւնը օր յառաջ սնորհինէլ, ուրեմն թող պատկառի, և թող լռէ քիչ մը, ինչու որ հոս իրեն կարծեաց տէր մարդ չիկայ։ «Ո՛վ չար և մոլոր կարծիք՝ խողաղութիւն մարդկային կենաց և թշնամի խղաղութեան, որ գողեալ զղիս յամենայն մոլութիւնս և չարաչար տանջեալ զաղք մարդկան»։ Ափսոս որ մարդիկ իրենց վատ կիբը պաշտելու և սխալ կարծիքներն հաստատելու համար փաստեր կը փնտենեն, և երբ չեն գտնար՝ ալ ինչ ընեն ինչ չեն գիտեն, պատէ պատ կը զարնուին, կը վերաւորուին և կը վերաւորեն անմեղներու սիրտը որով և ձեր ազգայնամբ բարեխորհուրդ կառավարութեան պատուական գլուխը ցայցունելու առիթ կը լրան։

Ի՞նչ հարկ կար վերստին որք և անտէր բառերը յիշելու, երբ մենք մեր Հեղինակ մէջ բացատրած էինք ատոր բուն միտքը, ուրեմն ձեզի կը հարցունեմք ըրածը խարդախութիւն ու բժանդրութիւն չէ՞, արդ՝ թող գիտնայ Մեղադրութեան մէջ մէկ հատ փորձառու միաբան մնայ, Աստուծոյ կարող զօրութեամբ, ազգին և ազգութեան շնորհիւ, իր կարծածին չափով որք և անտէր մնացած չսեպուիւր կը ցաւինք արդարեւ որ խօսքերն իսկ աղանայ կերկարի, քանզի զիմացինս ուրիշ անտեղի խնդիրներ

Ա.Չ.Գ.Ե.ՅԻՆ ԽՈՒՈՎՈՒԹԻՒՆ
Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Կոստանդնուպոլսոյ ազգային լրագրութիւնն ներք լէցուն են մանրամասն պատմութիւններով ի վերայ գծադրեալ բանականութեանց, որ կրնան յիշեալ մայրաքաղաքին մէջ վասն ընտրութեան Լըուսաղմայ պատրիարքի մը :

Յուսարի սրտիւ կրտսնեմք որ Պօլսոյ ազգային լրագիրները, փոխանակ քաղցր և համոզիչ խօսքերով աշխատելու ի վերահաստատութիւն սիրոյ և միաբանութեան ի մէջ գծադրեալ ազգիս, փոխանակ երկպառակութեան կործանիչ և սպառնչ հրդեհին վերայ ջուր թափելու և կը ջանան կրտսր ևս առաւել արծարծել իրարու դէմ գրգռելով համազգի եղբարքս անարգելով մեր արժանապարգ դիտար եկեղեցականները և աշխարհական մեծարդոյ անձինքը, վասնզի իրենց համամիտ չեն ազգային գործոց տնօրէնութեան կերպին վրայ : Եւրպէն վտակցութեան արժանի է այս անկարգ վիճակը և խռովութիւնը որուն պատճառ եղողները կրտսն թէ՛ ազգին մէջ բարեկարգութիւն կուղեն հաստատել : Եւ կարելի կերելի մեզ թէ այսպիսի վտակցաւոր խռովութեան մը բարի հետեւութիւն ծագի : Աւանորոյ, ըստ մեր կարծեաց, փութալու է ազգին մեծադայն մասին կամեցողութեանը հետեւելով՝ պատրիարք մը ընտրել սուրբ Լըուսաղմայ վանուց արժանապարգ միաբանութեանէն, քանզի ձայն բազմաց ձայն Լստուծոյ է :

Գոյցէ գտնուին ոմանք որ ըսեն թէ, յիշեալ միաբանութեան մէջ պատրիարքութեան արժանաւոր վարդապետ մի չկայ : Եւսպիսիներուն կը նշատախանեմք թէ ոմանց առջեւ անարժան համարուածը՝ կրնայ խիստ արժանաւոր ըլլալ Լստուծոյ առջեւ, որ ժողովրդեան ձայնիւր այսպէս կուղեն տնօրէնել : Բայց յայտնանք, միթէ մտադրութեան արժանի չեն անգիր զժողովութիւնները և հակախոսութիւնները, որոց պիտի հանգիստի գրտն ընտրեալ պատրիարք մը յիշեալ վանուց մէջ : Գծաւորութիւն և հակախոսութիւն՝ որ պիտի արգիլեն սիրոյ և համաձայնութեան հաստատութիւնը ի մէջ պատրիարքին և միաբանից : Հետեւաբար ինչպէս կարելի պիտի ըլլայ որ բարեկարգութիւնը և յառաջադիմութիւնը ծաղկին Լըուսաղմայ վանուց մէջ առանց համաձայնութեան, որ ամենահարկաւոր է ամեն ազգային գործոց յաջող ելլելը համար :

Լրագրոյ Յունիսի 3 թուովը Ծաղիկ անուն գրական հանդիսի մը քաղաքիս մէջ հրատարակուելով ծանուցանելով և անոր յաջողութիւն և յարատեւութիւն բարեմայութիւնով՝ կրտսնք թէ յիշեալ թերթին խմբագիրները կրնան անհրաժեշտ խնդիրներու խնամուել, որ և իցէ

րով դուք ալ պիտի զգաք անոր այսչափ ուշանալէն ծաղած փաստը :

Կըլուսանք որ մինչև հիմա կարող եղանք մեր սիրտը, մեր կամքը, և զգացմունքը ազգին հետ նոյն ըլլալը բացայայտ հասկնալով, վստահ եմք որ ձեր բարի կամեց հակառակ բան մը չունենանուս վրայ համոզուեցաք, ուրեմն ըսէք Մեղ-իս որ ալ զազարի ազգին և միաբանութեան պատիւը ազարտելէ, թէ որ խօսելու նիւթ չունի, թող փարիզ լրագրոյն 42, 43, 44, և 45 թիւերը ուշադրութեամբ կարդայ, ուր պիտի գտնայ նամակներ, ազգային խնդրոյ մը վերաբերեալ գիտողութիւններ, և ուր ինչ նիւթեր, որ արդարեւ ազգին ուշադրութեան և հետաքրքրութեան արժանի են : Ինչ կը հասկնանայ սուրբ Լըուսաղմայ վանքին կից արձակելէն և չաւառը վերադարձելէն, որուն օրինակին հետեւելով՝ Հիւսիսփայլին արդոյ հեղինակը, սոյն անարատ միաբանութիւնը վաշի Պօլսոյ և Եւկարայա Եպիսկոպոսի կարգը կը դադարէ, իւր Լըուս Գող ըստած տեղակին մէջ, որնոր յայտնի է թէ բնաւ ոտոյդ տեղեկութիւն մը չունի մեր ոչ նախկին և ոչ այնման վիճակին և կացութեան վրայ, այլ Մեղ-իս իր կամակիցներուն օրինակին հետեւելով կը խօսի : Բայց կը հարցունեմք ազգասիրտութիւն է թէ ոչ, ինչ կը հասկնանայ այլեւայլ ստիկ կամապաշտ մարդկանց

կուսակցութեան գործին ներքին շնորհ և մանաւանդ խոհեմութիւնը ձեռքէ չձգել :

Եւս պատուարան խոտու մեղուս և ոչ մէկը գծադրութեամբ չկրնալով կատարել և խոհեմութիւնը շուտով ձեռքէ ձգելով, յիշեալ թերթը անցեալ շաբթու խափանուեցաւ նահանգիս ընդհանուր կառավարիչ վեմամայր Օսման փաշային հրամանաւր :

Պիզմիրի մէջ, կրտսնք Եւրպէս 652 թուովը, անկարելի է որ հայերէն լրագիր մի, Կ. Պօլսոյ Մեղ-իս պէս, լրագրութիւններ հրատարակէ և անպատիժ կամ կենդանի մնայ ի գայթակղութիւն ընթերցողաց և ի նախատինս Դիզին :

Մեր զրուցածը անհա գործով կատարուեցաւ ի ձեռն քաղաքիս փոքրածիւ շայ ազգին, բայց միթէ Կոստանդնուպոլսոյ բազմութիւն շայ ժողովուրդը և ազգային կառավարութիւնը կը ննջեն, կամ ազգային յառաջադիմութիւն և իրենց պարծանքը կը համարեն, որ ազգային թերթ մը, այսինքն Մեղ-իս, ելլէ հրապարակաւ թշնամանէ Կոստանդնուպոլսոյ կրտսնական սուրբ ժողովը, աւագակ և մարդասպան անուանէ Լըուսաղմայ արժանապարգ Միաբանութիւնը, նախատէ և անիծեալ է ըսէ Կոստանդնուպոլսոյ նախորդ Պատրիարք ծերունազարդ սրբազան տէր Զակար տրեպիսկոպոսը և ուրիշ բարեհամբաւ գիտնական եկեղեցականները, վերջապէս՝ ընդհանուր ազգին պատիւը չարաչար ոտքի տակ առնու, և գարձեալ անպատիժ ու կենդանի մնայ ի գայթակղութիւն ընթերցողաց և ի նախատինս ընդհանրութեան ազգիս :

Յիշուի որ մեծ ամօթ է . . . : Եւ այս կերպիւ, մեք կարծեմք թէ ոչ Սահմանադրութիւն յառաջ կերթայ և ոչ Կոստանդնուպոլսոյ ազգային կառավարութիւնը կրնայ ընդհանուր ազգին վստահութիւնը ձեռք բերել, հետեւաբար խռովութիւնը և կռիւն երբեք պակաս չըլլալով, որեւիցէ բարեկարգութիւն մը անկարելի է որ ի գործ գրուի Դիզին մէջ :

Ա.Չ.Գ.Ե.ՅԻՆ ԵՐԿՊՈԼԻՍԻՆ
Ի ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Լրագրոյ նախընթաց թուովը ցաւալի սրտիւ ծանուցինք թէ ծանր երկպառակութիւն մը ծագեցաւ մեր ազգային քաղաքական ժողովոյն մէջ, և անոր անդամներէն հինգ հոգի իրենց հրաժեշտը տուին :

Եւս երկպառակութիւնը, որուն պատճառը չնին բան մըն է և կրնոր սիրով կարգադրուիլ, եթէ մեր գերապատիւ տէր Պօլսոյ սրբազան Լըուսաղմային հայրական խրատուցը ակնաւ մատուցուէր, այս երկպառակութիւնը, կրտսնք երթալով ծանրացաւ և գծադրե հետեւութիւններ ունեցան, որոց վրայ կը ցաւի մը այսօր :

խօսքին հետեւելով զուր տեղը նախատելէ և բարոյական պատիւը աղանդելէ, բայց ըսէք այդ խռովայն Մեղ-իս և հասկնալով որ շատ խօսելով չի կրնար արդարաւա՛ւ, հապա, աւելի կը մեղադրուի չհաւատարմէ, թող Խմաստունին հարցունէ : «Եւս տախտ լինելով ոչ զերծցիս ի մեղաց, եթէ խնայես ի շրթունս քո իմաստուն լինիս, Եւս, Ժ. 19 : Կը ցաւիք արդարեւ Մեղ-իս, անդ զի շատ խօսուութեանը վրայ և լեզուին ցոփութեանը որ շարունակ անձը վտանգի և անուսը ապականութեան մէջ է, կը ցաւիք նաեւ որ չուղէր բնաւ ճշմարիտ իմաստութեան դիմելու, որ զինքը անստերիւր գիտութեան և պատուոյ կառաջնորդէ, ուր ոչ սխալմունք և ոչ գայթակղութիւն կայ, ուր մարմնոյն և հոգւոյն փերկութիւնը պատրաստուած է, հոն՝ շատ օգուտներ կրնան դառնալ թէ իրեն և թէ ընդհանուր ազգին համար, որուն (կարծեք) կը ցանկայ բարեք մը ընէ : Բայց այս ընթացքով՝ եղևի իրեն որ կը խոցի ու չըզար, կը կործանի ու չիմանար, «Խմաստունս սրտիւ ընկալի զպատուիրանս, և ցոփն շրթամբ գայթակղելով կործանեցի» : Եւս, Ժ. 8 :

Վասնորոյ ո՛ր ազգախնամ բարեբարք զթացէք այդ խեղճին վրայ, և խրատեցէ զինքը, մեղք է, անպատիւ է, ի սէր մարդացելոյն Էջիսուսի և ի պատիւ ազգութեան, ալ հերքէ, ինչպէ՛ս անհաւատութիւն

Բայց սիրելի մեզ հաստատուելով իմ փորձաքննութեամբ կրկնաւ կողմնաւ վերջապէս ազգին ընդհանուր օգուտը ամեն բանէ վեր դասելով, միջնորդ գաղափարաց խաղաղասիրական խօսքերուն ուշադրութիւն պիտի մատուցանեն՝ որոնք ինչպէս կըլսեմք, կաշխատին խաղաղութիւնը և միաբանութիւնը վերանորոգել՝ համազգի եղբարք մէջ, ի փառս Լստուծոյ և յօգուտ ազգային ճշմարիտ յառաջադիմութեան :

Թէպէտեւ Եւրպէս շայ ժողովրդեան մէջ երբեմն թեթեւ և երբեմն ծանր կերպիւ երկպառակութիւններ և տարաձայնութիւններ կը պատահին, բայց հաշտութիւնը շատ չուշանար : վանդի գոհութիւն Լստուծոյ, խաղաղարար ազգասէր անձինք պակաս չեն : Սուտի քաջայայտեմք թէ այս անգամ ևս, մեր երկպառակեալ եղբարքը շուտով իրարու հետ պիտի հաշտուին ի համբայր սիրոյ և լրագրոյս յաջողութեան մէջ այս հաշտութեան աւետիսը հրատարակելով և բարեբաղդութիւնը պիտի ունենամք :

Մեր նախընթաց թուովը զրուցելինք թէ Եւրպատարաց Երկերութիւն անուամբ միաբանութիւն մը հաստատուեցաւ քաղաքիս մէջ : Կհաւատիկ այս ընկերութեան կանոնները, որուն յարատեւութիւն և յաջողութիւն կը քարտէմք :

Կանոնք Աղքատասիրաց Ընկերութեան :

1. Երկերութեանն բուն և առաջին նպատակն է, ինչպէս իւր անունէն կը յայտնուի, խնամածու լինել հիւանդ աղքատաց առողջութեան և բարեկաւութեան, փորձառու բժիշկ մի սահմանելով զանոնք ձրիաբար դարմանելու ըստ ամենայն մասին : Եւս և աղքատ աղայոց կամ աղկիանց կը թուութեան և դաստիարակութեան հոգ տանիլ ազգային դպրատանց միջոցաւ : անոնց միայն՝ որոնք օրական պարէնի խի կը կարօտին : Վերջապէս քրիստոնէական սրբազան պարտք մի կատարել առ համարին ազգակիցս, որոնք թշուառութեան մէջ կը տարապիւն :

2. Երկերութեանս ձեռնառութեանը դիմող որ և իցէ շայ ընտանիք կամ անհատ մի՛ պէտք է Լըուսաղմայ ժողովէ վկայագիր մի ունենալ, բայց ի պահանջել հարկին՝ կրնայ բացառութիւն ըլլալ :

3. Եւս որովհետեւ այսպիսի ձեռնարկութիւն մի անեղիմ եմք որ բարեպաշտ Հայրենակցաց համալիրութիւնը պիտի գրաւէ, ուստի կ'աւագարենք անմիջապէս անոնց ձեռնառութեան և բաժանորդագրութեանը դիմել, որպէսզի երախտիք և բարեբարութիւնը բոլոր ազգայնոց կողմէն բաշխուի, և աղքատասիրութիւնը որ բնական է մարդուս՝ արգիւնաւոր գործադրութիւն մի ունենայ նաեւ նիւթակա նապէս, շատ մի տարաբաղդ խղճալեաց օրհնութիւնը միանգամայն ժողովուրդը :

4. Եւս բաժանորդութիւնը երկուքի բաժնուած է, Երկհանուր և Մասնաւոր : Երկհանուրն է առ

կրտսնք, Չեղե տրուած է ստահակ ամբարիշտները խրատել, յանգիմանել և օտարել, այս անհրաժեշտ պարտուց զանցառութիւն ինչպէ՛ս կրտսնք, քանի որ Եւրպատարաց կազմէ ստահակները, հակառակդները խրատելու «Եւրպէս» գծիւ եղբարք խրատել զստահակս», Ե. Թեոֆ. Ե. 15 : Հանդարտութեամբ խրատել զհակառակողսն, և այլն, Ե. Գ. Ե. 24, 25, ալ ինչպէ՛ս անփոյթ կըլլաք : Եւրպէս ընդհանրութիւնը, և անոր ամեն մէկ անհատը այնպէս գիտեն որ դուք իրենց օգտին և պատուոյն համար իշխան եղած էք՝ ինչու որ ամէն մարդ իր օգուտը ձեռք ընդունելու ակնկալութիւնը ունի, ու թէ որ մէկ մը վշտանան, իշխանէն օգնականութիւն կը յուսան : Իսկ իշխանը իր հպատակները իր մէջը ունի և անոնց վրայոք հոգալ կը պարտի, այսու իրաւամբ կը ըստուքենք և մեք ընդհանուր կառավարութեան Եւրպին, որ օր յառաջ մեր խնդիրը լըմնցունէ :

Եւրպէս ո՛ր Տեաք, վստահ պիտի ըլլանք Լստուծով որ ուրիշ անդամ այս նիւթիս վրայ գրելու չի պիտի ստիպուինք, ալ վստահ ենք որ ձեր բարեխնամ տեսչութիւնը ազգասիրաբար պիտի բարեհաճի հոգալ ինչ որ ժամանակը և պարագայն կը պահանջէ, որով պիտի պատճառ ըլլաք բառնալու դանազան տարաձայնութիւնները և կարծիքները :

(Գրտի շարունակելու)

